

Protokoll fört vid enskild föredragning

Utbildnings- och kulturavdelningen
Utbildningsbyrån

Beslutande
Minister
Annika Hambrudd

Föredragande
Byråchef
Elisabeth Storfors

Justerat
Omedelbart

Nr 26

Anhållan om ersättning för de tjänster som åländska
kommuner tillhandahåller för barn från Ukraina
ÅLR 2022/3006
68 U2

Beslut

Med anledning av kriget i Ukraina har det europeiska massflyktsdirektivet aktualiserats. Direktivet om tillfälligt skydd trädde i kraft den 4 mars 2022 genom EU:s genomförandebeslut (2022/382) och innebar ett nytt alternativ som skulle vara mer öppet för fler personer och dessutom ge uppehållstillstånd snabbar genom möjligheten att söka tillfälligt skydd. I Finland omsätts direktivet genom Lag om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (17.6.2011/746).

Kriget i Ukraina har medfört att det kontinuerligt anländer till Åland människor som behöver tillfälligt skydd och som faller inom direktivets tillämpningsområde.

Barn som anländer till Åland och vistas tillfälligt har rätt att erhålla barnomsorg, förundervisning och grundskola med stöd av LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola. Rätten till skolgång gäller fram till den 31 juli det år då eleven fyller 18 år eller fram till att eleven slutfört grundskolan. Rätten gäller alla personer som kan anses vara bosatt i kommunen oberoende av deras inresestatus.

De åländska kommunerna är därmed skyldiga att erbjuda barnomsorg på grund av särskilda skäl inklusive förundervisning till barn under läropliktsåldern, förberedande undervisning och hemspråksundervisning till elever i grundskolan. Finansieringen av barnomsorgen och undervisningen i grundskolan görs genom landskapsandelssystemet, enligt Landskapslag (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna.

Avsikten från finska staten har varit att kommunerna ersätts till fullt belopp för anordnande av grundläggande utbildningen för år 2022 retroaktivt baserat på antalet

närvaromånader inom den förberedande undervisningen och i undervisningen i hemspråk enligt förordningen bestämmelser (1977/2009). För år 2023 kan utbildningsanordnaren ansöka om statsandelsfinansiering för förundervisning och grundläggande undervisning på basis av det uppskattade antalet närvaromånader.

Kommunerna har även utlovats ersättning för de kostnader som uppstår då kommuner ordnat tjänster inom: småbarnspedagogik, undervisning i svenska och det egna modersmålet samt kostnader för tillräckliga elevvårdstjänster.

Kommunerna i Finland ska rikta sin ansöka till Utbildningsstyrelsens enhet för statsandelar inom september månad. Kommunerna på Åland kan inte erhålla ekonomiskt stöd från Utbildningsstyrelsen enligt förordning om grunderna för statsunderstöd som beviljas för kompletterande undervisning i den grundläggande utbildningen och gymnasieutbildningen för elever med främmande språk, samiska och romani som modersmål (1777/2009) eftersom de åländska kommunerna inte tilldelas statsbidrag. Statsunderstödet är högst 86 procent av de kalkylerade kostnader som bestäms enligt förordningen.

Ålands landskapsregering anholder om att Undervisnings- och kulturministeriet i skyndsam ordning utreder på vilket sätt staten kan ersätta de åländska kommunerna för de merkostnader som uppstår i samband med tillämpningen av massflyktsdirektivet och Lag om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (17.6.2011/746) eftersom statsandelar inte kan tilldelas de åländska kommunerna enligt samma principer som övriga kommuner i Finland.
